

הלכות מעשר פרק ב

א. אינו חייב להפריש מעשר מן התורה, אלא הגומר פרותיו לאכלן לעצמו; אבל הגומרן למכרן פטור מן התורה, וחייב מדבריהם: שנאמר "עשר תעשר . . . ואכלת" (דברים יד, כב-כג), אינו חייב אלא הגומר תבואתו לאכלה. וכן הלוקח פטור מן התורה, שנאמר "תבואת זרעך" (דברים יד, כב); וחייב מדבריהם.

ב. במה דברים אמורים, בשלקחן אחר שנגמרה מלאכתן ביד מוכר; אבל אם נגמרה ביד הלוקח, חייב לעשר מן התורה.

ג. פרות שאינן ראויות לאכילה בקטנן, כגון הפסר וכיוצא בו אינן חייבין במעשרות, עד שיגדילו ויעשו אכל: שנאמר "מזרע הארץ, מפרי העץ" (ויקרא כז, ל), עד שיהיה פרי. וכן התבואה והקטניות שנאמר "עשר תעשר, את כל-תבואת זרעך" (דברים יד, כב), עד שתעשה תבואה. וזו היא עונת המעשרות; וקדם שתגיע התבואה והפרות לעונה זו מתר לאכל מהן כל מה שירצה, ובכל דרך שירצה.

ד. פרות שהן ראויין לאכילה בקטנן, כגון הקשואים והמלפפונות, שאין מניחין אותן אלא כדי להוסיף בגופן, אבל ראויין הן מתחלה לאכילה הרי אלו חייבין במעשר בקטנן: שמתחלת יציאתן, באו לעונת המעשרות.

ה. איזו היא עונת המעשרות משיגיעו הפרות להזרע ולצמח, הכל לפי מה שהוא הפרי. כיצד: התאנים משיעשו רפים כדי שיהיו ראויים לאכילה, אחר ארבע ועשרים שעות משעת אסיפתן.

ו. הענבים הבאושים, והם הענבים הדקים המדבריות משיראה החרצן שלהם מבחוץ. הרמונים משימס הפרד שלהן בין האצבעות, ויצא ממנו מים. התמרים, משיתפחו כשאור. הפרסקין, משיטילו גידים אדמים.

ז. האגוזים, משיתפרש האכל מן הקלפה החיצונה. השקדים המתוקים, עד שתתפרש קלפתן החיצונה; אבל המרים, פטורין לעולם. ושאר כל בעלי קלפות, כגון האצטרבלין והלוט והבטנים משיעשו קלפה התחתונה הסמוכה לאכל.

ח. הזיתים משיעשו שמן אחד מתשעה ממה שהן ראויין לעשות כשיגמרו, וזה הוא שליש שלהן; התפוחים והאתרוגים משיגעגלו, מפני שהן ראויין לאכילה כשהם קטנים. האוג והתותים, משיאדימו; וכן כל שדרךן להאדים, משיאדימו. החרובין, משיעשו נקדות נקדות שחורות; וכן כל שדרךן להשחיר, משינקדו. האגסים והקרטמלין והפרישים והעזורין, משיעשו קרחות קרחות לבנות; וכן כל שדרךן להלבין, משיקרחו קרחות.

ט. התבואה, משתביא שליש. התלתן, משיהיה זרעה ראוי לצמיחה אם נזרע. ובירק הקשואין והדלועין והאבטיחין והמלפפונות וכל כיוצא בהן, חייבין בקטנן כמו שבארנו; ושאר הירק שאינו ראוי לאכילה עד שיגדיל, אינו חייב עד שיהיה ראוי לאכילה.

י. אשכול שהגיע בו אפלו יחידי כלו חבור למעשרות, וכאלו הגיע כלו; ולא אותו האשכול בלבד, אלא כל הרוח שיש בה

אותו הגפן שיש בה האשכול. וכן רמזן שהגיע בה אפלו
פרידה אחת, בלה חבור.

יא. לא ימכר אדם פרותיו משבאו לעונת המעשרות, למי
שאינו נאמן על המעשרות. ואם בפרו נוטל את הבכורות,
ומתר למכר את השאר שעדין לא הגיע לעונת המעשר.

יב. וכן לא ימכר אדם את גפתו ואת זוגיו, למי שאינו נאמן על
המעשרות להוציא מהן משקין שהמשקין היוצאין מהם חייבין
במעשר; ולא את תבנו ללקט ממנו תבואה, למי שאינו נאמן
שהתבואה שתלקט מן התבן חייבת במעשר.

יג. שמרי יין שנתן עליהם מים, וסננן אם נתן שלוש ומצא
ארבעה, מוציא מעשר על זה היתר ממקום אחר; ואינו מפריש
עליו תרומה שהתורם בתחלה, בלבד על הכל כמו שבארנו
בתרומה. מצא פחות מארבעה אף על פי שמצא יתר על מדתו,
ואף על פי שיש בהן טעם יין פטור.

יד. המקדיש פרותיו כשהן מחברין, עד שלא באו לעונת
המעשר, ופדין, ואחר שפדין הגיעו חייבין במעשר; ואם באו
לעונת המעשרות והם ביד הגזבר, ואחר כך פדין פטורין.